

MÉHÉSZETI

KÖZLÖNY

Kolozsvár 1918.
Február.
XXXIII. évfolyam
2. szám.

Az Erdélyi Méhészegyesületek hivatalos közlönye.

Kiadja az Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Felelős szerkesztő: Györfi István.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület méhtelege.

Megjelenik rendszeres viszonyok között havonta legalább 1 ívnyi terjedelemben.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy évre 6 K, félévre 3 K. Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület tagjai az évi 6 korona tagsági díjért ingyen kapják. A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére: Kolozsvár, Pap-utca 6. sz. küldendők. Pénzküldemények kizárólag a pénztárhoz (Kolozsvár, Bocskai-tér) irányítandók.

Tartalom: 1. Egy életés eszme. 2. A tordai vándorgyűlés. 3. Szakvélemény a méheknek cukorral való etetéséről. 4. Esván bá nyűszkölései a galambugos kapu alatt. 5. Kőrlevél. 6. Amerikai gondolat. 7. Vegyesek. 8. Előfizettek. 9. Szerkesztő postája.

Méhtörzseket

sőt egész méhtelegeket veszek bármilyen méretű kaptárokban. — Küldje el ajánlatát, megjelölve a kaptárok minőségét, a keretek méretét, a család állapotát és mézzel meddig vannak ellátva a családok?

BCU A méheket, ha az időjárás megengedi, már márciusban veszem személyesen át.

Mézet, viaszt

állandóan veszek a legmagasabb napi ár mellett.

ÉN BÁRKINEK

az összes méhészeti cikkekről és műlépről képes árjegyzékemet **INGYEN**   elküldöm.

RITZMANN LAJOS

kereskedelmi méhész és műlépgyáros,
ÓKÉR (Bácska).

A Szegedvidéki Méhész-Egyesület

Kasos méhcsaládokat, sőt egész méhészeteket, méhsonkolyt állandóan vásárol

Ajánlatok pontos ármegjelöléssel az Egyesület elnökségéhez (Szeged, Osztróvszky-utca, 4. szám)

Elfogyott a „Házi mézes tészták“ című könyvecske harmadik kiadása. Negyedik kiadásból, a papír ára és nyomdai költségek tetemes emelkedése folytán az I—II. és III-ik füzet egyben foglalva darabonként K. 2*50 beküldésével postautalványon megrendelhető. — Címem: **Özv. Kremnitzkyné Fröhlich Ilona** Kolozsvár, Donát-út 3. szám.

Veszek 10 esetleg 20 erős méhcsaládot lehetőleg Neisser kaptárakban, üres Neisser kaptárokat, lépeket és májusra néhány erős rajt.

János Hubert,
Kispest, Csokonay-u. 3.

Előjegyzéseket elfogadok:

1. „Természetesség a méhészetben“ című könyvem bővített kiadás. Ára 8 korona lesz.
2. „Utolsó virágok“ című művemre. Ára 1 korona lesz.
3. Számos érdeklődésre közlöm, hogy saját rendszerű **zsilipes kaptáramat**, melyből a rajt kiszállás nélkül elfogni és a mézet méhszurások nélkül elszedni lehet, helyben 45 koronáért készítik.

DONÁTH ALADÁR,

m. kir. méhészeti szaktanár, Kolozsvár, Ferenc József-ut 81.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület Kolozsvárt felállított

Központi műhelyében elvállal mindenféle kaptár

készítést, szállít keretlécet postán vagy vasuton bármily mennyiségben, s ezenkívül más — fából készíthető méhészeti eszközöket. — Megrendelések az **Erdélyrészi Méhész Egyesület** elnökségéhez intézendők. (Mészáros-u. 3.)

Mézet, viaszt, sonkolyt

:: :: legmagasabb napi áron vesz az :: ::

Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Megkeresések ez ügyben Dr. Zsögön Béla postatanácsos, ügyvezető alelnökhöz intézendők. (Kolozsvár, Bem-utca 9.)

A HÁBORÚBAN kétszeresen fontos tudni, hogyan lehet a telekkönyvbe a tulajdonjogot bejegyezni bekebelezésre nem alkalmas okirattal, okirat nélkül, sőt akkor is, ha a tulajdonos elhalt vagy ismeretlen helyen tartózkodik. — Az erre vonatkozó könyvet 4 korona 50 :-: fillérért bérmentve küldi a Kiadóhivatal. :-:

A legjobb mézelőfa a japán akácfa július, augusztusban nyílik, mikor is nem igen van már egyéb és többet nyílik, mint a közönséges akácfa 1, 2, 3, 4 évesek darabja 20, 60, 80 és 90 fillér ;
:: 6 éves 2 korona, százanként feleárban. ::
Mézelő, sokat nyíló, egyben szép díszbokrok darabja 40 fillér, száza 38 korona, sok fajban. (6—8) **KREBS ZOLTÁN**, Szarvas.

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközszükségeiteinket, ugyszintén a többi méhészeti kellékeket a szigoruan szolid, jóhírnevű és már 31 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél
Budapest, I., Attília-utca 91. sz. szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok újdonságot tartalmazó, az 1916. évre szóló főárjegyzéke méhészeti útmutatóval együtt szívesen ingyen és bérmentve küldetik. * * * * *

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYI MÉHÉSZEGYESÜLETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
KIADJA AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET.

Felelős szerkesztő:
GYÓRFI ISTVÁN.

Társszerkesztő:
GÁL IMRE,
az udvarhelyvármegyei Méhészegylet titkára.

Egy életés eszme.

„Ha cukor nem lesz, mézzel fogjuk a méheket etetni. Egyesületünk tartalékmézzről, fog gondoskodni.“ Így ír az „Alföldi Méhészet“ újévi beköszöntőjében s nincs ma Magyarországnak jóérzésű méhész, kötelességtudó méhész egyesülete, ki ne fogadná lelkesedő megértéssel a nagy horderejű gondolatot. Ennek a gondolatnak van értéke, sulya ahhoz, hogy egygyé tudja forrasztani a magyar méhész társadalmat, melyet Takáts Gyula a maga cukros dobozába szeretne zárni, hogy ott az ő mulattatására egymásnak essenek!

Oly szép, oly nemes ez az idea! Benne van ebben az egymás érdekeinek, értékeinek megbecsülése, a méhészeti közgazdasági ág nemzeti hívatásának felismerése; benne van ebben a maga szentségében a legtisztább, a legemberibb: segítő szeretet!

Üdvözet érte Szegednek!

A tordai vándorgyűlés.

Gál Imre, a XIII—XIV. méhész ker. vezetője, az Udvarhelymegyei Méhészegylet titkára.

Az erdélyi méhészegyesületeknek Tordán tartott vándorgyűléséről a hazai méhészeti szaklapokban elferdített és tendenciózusnak látszó tudósítások jelentek meg, melyeknek szövegéből kiáramló

guny, kicsinyes csipkedés és az egyes lapok szerkesztőitől kiváltott — részben vezércikkben — részben első helyen közölt hozzászólások kritika alá eső tenorja — méltán hívja ki az embert. Megütközéssel olvastam az elferdített tudósítást s a nyomában megjelent szerkesztői ostorcsapásokat. Az elferdített tudósítás célját-okát gyanitom, de nem ismerem; az elsietett szerkesztői vélemények pedig bevárhatták volna a tárgyilagos véleményközlés alapját szolgáló nyilatkozatokat.

Nem akarok teljes kritikát gyakorolni a megtörténtek fölött, nem kenyerem a tendencia, sem a mások gyöngéinek fotografálása; embertársaim hibái felett — hacsak nem bűntények — nem igen szeretek pálcát törni, — azonban a tudósításban elhangzott súlyos tévedéseket, mert e tévedések egy tiszteletreméltó multu egyesület működésére akarnak árnyat borítani és annak érdekében gazdag vezetőit lekicsinyelni — az osztó igazság kedvéért helyreigazítani óhajtom.

Véleményt nyilvánítani szabad, sőt kell. Ezt tette a szegedi gyűlés, ezt tette a tordai gyűlés is. A szegedi gyűlésen elhangzott véleményekre és kívánalmakra az erdélyiek hírlapi tudósításokban és tendenciákban nem reflektáltak, a Királyhágón túl eső egyesületek ügykörébe annál inkább nem szóltak bele, mivel hivatalosan a gyűlésen egyetlen erdélyi egyesület sem képviseltette magát. De mert a szegedi határozat országos kívánalomnak volt kijelentve, Erdélynek is szólania kellett, mert véletlenül Erdély Magyarországhoz tartozik. Ezért volt összehíva a tordai gyűlés! És hogy az erdélyi méhészek határozata nem épen úgy szólt, helyesebben nem egészen fődte a szegedi határozatot — azon meütközni való nincs, mert a tárgy — ami felett a méhészek határoztak — még hipothézis a méhészetben; Magyarországon még évekre terjedő kísérlettel méhész el nem döntötte, hogy a cukorral való etetés sajátlagos viszonyaink között alkalmas-e a méhcsalád sikeres telelésére vagy se. A hipothézisben pedig bizonyosságot állítani és valóságot mondani — emberi szempontokból nem szabad. Az, hogy a németek és osztrákok mit csinálnak és eljárásukat mindenben majmoljuk-e, ehhez nemcsak méhészgazdai, de nemzeti szempontból is sok szó fér.

Az erdélyiek nyilatkozata, illetve határozata nem úgy szól, mint azt a tudósítás leírja; valótlán dolgokat, mint megtörténeteket állít, az előadó előadását úgy színezi, mintha az előadóval s az

erdélyi vezető tényezőkkel szemben személyes antipátia vezetné. Nem tudom így van-e, de így látszik, már pedig ilyen szempontoknak az elfogulatlan tudósítást átlengnie nem szabad. A tudósítás cinikus volta, a sok helyen felhangzó csipkedő színezés nem méltó szerve és hangja a nagyfotosságu kérdés taglalásának és nem méltó azokhoz az emberekhez, kik Erdély jobb sorsra érdemes méhészeti ügyét teljes önzetlenséggel szolgálják. Kicsinyeskedő replikák és elfogult tudósítások az ügyet nem intézik el, hanem elintézi az önös érdek teljes megtagadása, még abban az esetben is, mikor a kívánt etető anyagra a méhészkedőknek más körülmények miatt is szükségük van . . .

A hipotézist nem lehet ad hoc valósággá alakítani. A lefolyt egy-két évi kísérletezés sikere vagy sikertelensége nem elég ok arra, hogy a szükség óráján hirtelenében összerótt szakvéleményekkel igazságot faragjunk. A természetet évtizedeken át kell kutatnunk és ezerek véleménye szükséges ahhoz, mikor a természeti igazságot az eljárások irányítása céljából az összeség részére szentesítjük.

Mi volna tehát megütközni való azon a határozaton, *ami lényegében a szegedi határozattal azonos, csak részleteiben állít fel nehézségeket.* A tudósításnál nagy fokú önzés mozgatja a lelki érzelmeket és ez tolja az indulatosságot az — indulatosság pedig az inszINUÁCIÓKAT a toll hegyére, mely sebez és szétválaszt erőket akkor, midőn tulajdonképen különböző utakon, de mindenik fél Róma felé halad. Erre igazán nem volt szükség.

Elöttem fekszik az „Alföldi Méhészet“ 1917. évi 12-ik és a „Méhészet“ 1918. évi 1. száma, amelyekben a többé kevésbé azonos szövegű tudósítások megjelentek. A „Méhészet“-ben bővebb részleteivel. Az érdeklődő kérje le ezen számokat és hasonlítsa össze a „Méhészeti Közlöny“ 1917. évi 12-ik számában megjelent s az elnökség által hitelesített jegyzőkönyv szövegével. Semmi kommentárt nem kellene fűznünk hozzá, ha ugyan megtennék a józan ítélet kedvéért az érdeklődők, de mivel jól tudom, hogy méhészeinket nemcsak a tordai gyűlésen történt események izgatják, hanem jobban égetik a helyreállítás és belterjes fejlesztés anyagi gondjai, néhány pontban rá fogok mutatni a tudósítás baklövéseire és tendenciózus tévedéseire.

A „Méhészet“-ben közre adott részletes tudósítást veszem alapul, bár itt-ott kifogok térni az „Alföldi Méhészet“-ben meg-

jelent tudósítás néhány elváltoztatott pontjára is. De csak röviden. A tudósító cikkének bekezdésében részletesen foglalkozik a vándorgyűlés összehívásának történetével s a gyűlés előtt lefolyt eseményekkel. Arra nézve, hogy mikép hivatott össze a vándorgyűlés — ahhoz a tudósítónak semmi köze — ez az erdélyrészi méhészt egyesületnek autonom joga. A Királyhágón túli egyesületek összehívásának módozatait nem mi állapítottuk meg — hogy szólhat bele egy tiszántúli méhészegylet — mi jupon — az erdélyrészi méhészegylet — belső ügyeibe pláne akkor, midőn a vándorgyűlés pillanatában az erdélyrészi méhészt egyesülettel kötött testvériség feloldását publikálja a vezetőség a tagoknak és mond érzékeny búcsut Erdélynek.

Nagyon kevesen voltak a szomorú kiábrándulók és összműködésben bizakodók részéről. Ismerjük el nyíltan és igazságosan. Ez a bizakodó csapat a megjelent két vendég volt. Se több, se kevesebb. Ezeknek se volt okuk a szomorú kiábrándulásra, mert dr. Balázs Ferencnek elfogadott határozata alig különbözik a szegedi határozattól.

Mi ellen tiltakozott a vándorgyűlés? az ellen a terv ellen, hogy Magyarországon is, mint Németországban és Ausztriában a méhek tavaszi, őszi és nyári etetésére *rendszeresen* adómentes cukrot adjon az állam. Kérem a jeleni engedélyezés rendszeres engedélyezés-e, vagy a vis major esete folytán történt engedélyezés? Kit sérthet ezen határozat? Azt, aki nem lát tisztán. És mit mondott ki a „tordai pucssnak“ nevezett vándorgyűlés? Figyelmét kérem az „Alföldi Méhészt“ és a „Méh“ című lapok szerkesztőinek! Ezeket mondotta ki a gyűlés: „Nem zárkózik el azonban a vándorgyűlés elvileg az elől, ha vis major esete forog fenn, mikor a méhcsaládok nem a méhészt gondatlansága miatt szorulnak etetésre, hanem azért, mert az abnormis időjárás következtében egész éven át a téli készletet sem tudják begyűjteni s így élelem hiányában csak a végpusztulás áll előttük, ily esetekben természetesen és megfelelő szakértelemmel és kellő mennyiségű mézzel vegyített cukorral való pótló etetés, mint a jobbik rossz feltétlenül alkalmazandó. Ily esetekben megvagyunk győződve róla, amint a múlt élő példa reá, a földművelésügyi kormány, mint ennek a fontos mezőgazdasági ágának fentartója és támogatója minden egyes adott esetben készséggel fog a jövőben is az ország méhészeinek segítségére sietni. Ezen határozattal az erdélyi egyesületek

sem nem gátolták meg az alföldi egyesülek törekvését, sem nem szólottak bele a társ egyesületek belügyeibe; ellenkezőleg: ugy a tudósító, mint a lapok szerkesztői elhamarkodott és egyoldalú információjukkal annyira sértő magatartással léptek fel, minek következménye alig hiszem, hogy elmaradjon. Ezzel a megtörtént valósággal szemben a tudósító így állítja be a határozati javaslatot:

1. „A szegedi országos értekezlet a cukrot a nyári mézhozam fokozására akarja használni. Ez ellen a vándorgyűlés tiltakozik“. 4. „Mindezekért a tordai vándorgyűlés felterjesztéssel fordul a földművelésügyi miniszteriumhoz és a fentiekre való hivatkozással kéri, hogy az eddig már kiutalt cukrot vonja vissza, kiosztását akadályozza meg“. Az előterjesztett és elfogadott határozati javaslattal szemben ez utóbbi tudósítási javaslat merő kitalálás, teljesen valótlan állítás. Ilyet felelőtlenül tenni nem lehet, nem emberi dolog. Tessék mindenkinek meggyőződni s elolvasni a gyűlés jegyzőkönyvét.

Hogy aztán, mit mondott az előadó javaslatának indokolásánál az más kérdés. Aki valamit állít, bizonyítania kell állításának valóságát s az előadó pró et kontra megvilágítás után kell leszűrje azt a javaslatot, amit tárgyalás alapjául előtár. Igen ám, de tudnia kellene a tudósítónak, hogy az indokolás más és a javaslat megint más. És igazán megbocsáthatatlanul téved a tudósító, mikor azt állítja, hogy a cukorral való etetés következményeiért az előadó a szegedi értekezlet résztvevőit felelőssé teszi, mert a határozati javaslat szövege azt mondja: „Alig hisszük, hogy akadna ma Magyarországon olyan méhész, aki nyugodt lélekkel vállalná a méhcsaládoknak tisztán cukorszirup etetése folytán bekövetkező károkért és következményekért a felelőséget.“ Ez a valódi határozat és mondja valaki, hogy a rendszeressé váló etetésnek nem lesz káros következménye Magyarországon. Hígyje aki hiszi — de nekem aggodalmaim erősek!

A méhész legyen méhészgazda, termeljen mézet és ne legyen cukrász — s legyen a magyar méhészgazda öre a magyar méz jó hírnevének — mert a tiszta, magyar méze nemcsak méhészeti, de nemzetgazdasági szempontból is fontos. Ugy-e így van? És mi lenne akkor, ha a német és osztrák méhészeket követnők üzleti útjaikon? Nem szabad feledni soha, hogy azok ipari államok, mi pedig őstermelő állam vagyunk s valutánk gyökere a termés jó minőségéből táplálkozik. Nem szabad ezt feledniök a cukor apos-

tolainak, valamint azt se, hogy a magyar méhészetet az ő ezred-
 évében nem a cukor tartotta meg a számunkra.

Azzal a sokat hangoztatott mondattal pedig, hogy a cukor-
 etetés kapzsiságra szoktatja a méhészeket — kár minduntalan elő-
 hozakodni s mint vörös posztót mutogatni a magyar méhészek
 előtt. A minduntalan való ráutalás bizonyítja legjobban, hogy erő-
 sen ráléptek ezzel a cukorügy tyukszemére és fáj az igazság. A
 reálisan gondolkozó nem érzékenykedik, hanem számot vet a
 kérdéssel.

Tegye szívére a kezét a magyar méhészet munkása és nyi-
 latkozzék aszerint, amint benső igazságérzete diktálja. A német és
 osztrák méhészeket mi cél vezetí abban, hogy méheikkel a cukrot
 állandóan etetik? A magyar méznek keresletét mi növelte a kül-
 föld előtt? Az a körülmény-e, hogy a külföldön nincs elegendő
 méz, vagy az, hogy magyar mézünk tiszta, cukormentes? Hová
 vezet a szegedi ösvény s az a sokszor megnyilvánult követelés,
 mely a cukorüggyel megindult? Engedelmet kérek a cukros tá-
 bortól és a tudósító urtól, de ha valamikor tanultak pszichológiát
 és tanulták megismerni az embereket, úgy tudhatják, hogy az
 emberek önzők s az önzés igen gyakran meg nem engedett útra
 is elragadja őket; példa lesz az ezer métermázsa cukor fölhasz-
 nálása legelsősorban. A feltartóztatlan visszaélés előidézése a mai
 nyomasztó időben hazafiatlan cselekedet. Avagy vállalják-e a fele-
 lősséget minden egyes emberért az egyesületek vezetői? Ha vál-
 lalni mernék, ám legyen, de bámulok az óriási küzdelmen, fő-
 ként azon, hogy a biztosan bekövetkező visszaélés tudatában, mert
 ezzel számolni kell már előre, történnek olyan lépések, mint a
 „Méhészet“ folyó évi első számának 23-ik oldalán közölt hivata-
 los egyesületi felterjesztés, mely büntető expedíciót akar vezetni a
 földmivelési minisztérium méhészeti ügyosztálya ellen azért, hogy
 az egyedül üdvözítő és megváltó cukor későbbre lett kiutalva, mint
 várták. Végtelen elbizakodásnak tartom az ilyen lépéseket. Mint
 ember és mint tanító szólok s ezzel nem akarok az illető elnök
 ügykörébe beavatkozni. Az emberekbe helyezett bizalomban sok-
 szor csalódtam és fognak csalódní mindazok, kik az emberi gyön-
 geségeket, főleg azokat, melyeket az önzés vált ki — nem mérle-
 gelik szilárd meggyőződéssel.

Az állapot többé-kevésbé olyan nálunk is, mint az Alföld
 téerein. A késői rajok és utórajok bizony csak itt is tengődnek,

pedig nem mondhatjuk, hogy nem volt mézünk. Volt annyi, amennyi szükséges volt, de mindenesetre kevesebb volt, mint az Alföldön. Kevesebb azért, mert nem volt méhcsalád. Elpusztította az oláh horda. A méhészet helyreállításában pedig annyi jóakaratu segítséggel találkoztunk a királyhágotulí részekről, mint a tudósító és tudósítás részéről. Szóval nem volt elegendő méhcsalád, de amott volt és méz is volt bőven. Mert honnan került volna a sör és líkörgyárakba az a sok vagon méz és honnan került a kereskedések raktáraiba a megszámlálhatatlan mennyiségű méztermék, ha az Alföldről nem? Annyit biztosan tudok, hogy Erdélyből egyetlen kiló sincs azok között. Nem feszegetem és kutatom a kérdést csak az igazság kedvéért annyit vagyok bátor megjegyezni, hogy a cukor propaganda már akkor megindult, mikor tavasszal megteltek a kasok és kaptárak selég szép árban piacra dobták a termést a méhészgazdák. Erre számtalan bizonyíték van kezünk között s ha bizonyítanunk kell, majd megszólaltatjuk velük az erdélyrészi méhészegylet mézértékesítő osztályának vezetőségét is. Nos, ki ne adta volna el mézét a kínálkozó jó áron, mikor hallja a cukorkürtöt? Mindent megmagyaráznak a történetek, meg azt is, hogy a sokat felpanaszolt kapzsiságnak első esete már megtörtént és lejátszódott.

A tudósítás ama részével, mely az én hozzászólásomat jellemzi, nem foglalkozom részletesen. Annyit azonban a tudósítás hűségéért bátor vagyok korrigálni, hogy nemcsak ismétlést mondtam, hanem volt az én felszólalásomban más is. Sajnálom, hogy ezeket a tudósító nem értette, vagy nem akarta meg érteni.

Valótlanságot állít a tudósító akkor, midőn a „Méhészet”-ben megjelent tudósításban azt állítja, hogy nevet, helyet, időt nem említettem. Említettem elsősorban magamat, Szabó Antal székelyudvarhelyi kántortanító, méhészt; Derzsi Samu székelyudvarhelyi, Jancsó János székelyudvarhelyi, Gál József székelyszentkirályi, jelenleg székelyfancsalí, László Dénes fenyédi híres és nagyobb méhészeket s még valaki mást is. Az „Alföldi Méhészet”-ben megjelent tudósítás 8.-ik bekezdésében az az állítás, hogy az országos (pardon! szegedi értekezlet volt) értekezlet határozatával több lényeges pontjában nem ért egyet, valótlan. A határozati javaslat megmondja, hogy igenis egyetértett. Szóaltassuk meg erre vonatkozóan D. Pál Lajos „gyönyörű szónoki képességű elnököt”, vajjon így van-e ez? Ő megmondja, hisz Ő éppen ez ellen küz-

dött és erre vonatkozóan terjesztette be határozati javaslatát, azt a radikálisat, amire mindenkinek, kik a gyűlésen résztvettek, emlékezniök kell. Konstatálnom kell azonban azt, hogy Takács Gyula tiszántúli méhészegyesület titkárának felszólalása a tudósításban nincs hűségesen visszaadva. Az ő nevére fűzött és igen szépen kidolgozott hozzászólás a Niedermann Antal ur mondatait tükrözi vissza. Én és velem együtt a többi jelen voltak a Takács Gyula ur felszólalásánál a fűnek takarmányra alkalmas és alkalmatlan voltáról hallottunk több megjegyzést. Majd hallottunk a műételekről, a háborus táplálkozásról és végül egy rámutatásról a „Méh“ című szakmunka jelenvolt egyik szerkesztőjére, melyre nézve a felvilágosító válasz nem maradt el, de már ezt a tudósító nem látta szükségesnek közölni. A Takács-féle hozzászólásban közölt ama kijelentésre, hogy az előadó önkényesen és hibásan állapítja meg azt, hogy „a szegediek a nyári mézhozam fokozására akarják a cukrot felhasználni . . . a kifogásolt megállapítást, mint helyt nem állót, a legerélyesebben visszautasítja“ nem emlékszem, pedig a memóriám nem szokott hála Isten cserben hagyni. Annál inkább nem történhetett meg, mert az ilyen erélyeskedés esetleg erélyesebb megjegyzéseket váltott volna ki, ami mélyebb nyomokat hagyott volna abban az emlékező tehetségben. A méhészek általános meggyanusítsa ellen sem hallottam tiltakozást elhangzani. Pedig igazán ott voltam a gyűlésen. Hogy a tudósításban közölt atyai védelem hangoztatása miért épen olyan fontos, mikor arra egyáltalán nem volt szükség, de nem is történt meg . . . a tudósítás szövegének szellemében nyeri magyarázatát.

Az erdélyrészi méhészegyesület részére kilátásba helyezett 50 métermázsa cukor átadására vonatkozó tudósításnál a zárójelben közölt nevek és felszólalások kiélezését izléstelen és szükségtelen megjegyzésnek tartom. De viszont nagyon kíváncsi vagyok s bizonyára tud róla a tudósító, hogy ezen 50 mm. cukor miféle különös és megmagyarázhatatlan okok miatt tűnt el, illetve vonatott vissza. Ki lehetett az erdélyiek atyai protezsálója? Ha már valaki közbenjárt, sziveskedjék megmutatni ki lett-légyen ő?

Továbbá: a tudósításnak a határozati javaslat elfogadására vonatkozó állításai sem fedik a valóságot, mert a szavazásnál az ellenpróba a szabályszerűség betartása miatt történt és nem azért, mintha a szavazás mértéke az egyszeri felállásból meg nem lett volna állapítható. Tessék emlékezni a tudósító urnak! A szavazás

így történt: Az elnök feltette a kérdést: álljanak fel azok, kik a javaslat mellett szavaznak. És felállott a tulnyomó többség. Ezek leültével elnök felhívta azokat, kik a javaslat ellen szavaznak. És felállott a két vendég. Végül, hogy kik vettek részt a gyűlésen — erre volna egy tiszteletteljes kérésem a tudósítóhoz — az, lenne szíves magyarázatot adni arra, hogy ki volt az a 30 valamirevaló gyakorlattal bíró méhész, ki jelen volt a gyűlésen?

A tendenciózus tudósításnak minden sorára nem terjeszkedhetem ki. A leglényegesebbeket felemlítettem és tisztább világításba helyeztem. Nem azért, mintha valakibe gáncsoskodni szeretnék, hanem a tiszta igazságnak kedvéért, melynek e téren is érvényesülnie kell. Nem akartam ezzel azt a borostyán koszorút megtépni, melyet a tordai mártiroknak a tudósítás nyomában fejükre helyezett a szegedvidéki méhészegyesület. Legyen! megérdemli a cukorügynök diadala a babért, de a vérbeli méhész nem követi a mártirokat és nem kér abból a cukorból, melynek minden parányi szemerkéje érzékeny sebet üt a nyomorgó háztartásokban. Mi magunkról határozotunk magunknak. Ehhez jogunk volt, van és lesz ezután is, de legyen meggyőződve a tudósító, hogy egyszer volt Budán kutyavásár s gondját képezi az erdélyi méhészegyesületeknek, hogy többé ez ne történjék meg s ami kívánatos, mentesek legyünk az olyan vendégtől, aki az erdélyi annyira sajátlagos viszonyok igazgatásába beavatkozván, gyerekes módon pécézi ki intézkedéseinket. Az erdélyi határozat, mint a tények mutatják nem veszélyeztette a taggyűjtő cukor ügyet és valóban kár volt a tudósítónak, hogy mikor Erdély bérceit elhagyta, oly ironikusan kiáltotta vissza: „anatema sit“ azért, mert hallott ellen véleményeket s mert a hozott határozat nem mindenben fődte azokat a kívánalmakat, a melyeket jogtalanul támasztottak az erdélyi egyesületekkel szemben.

A megtörtént dolgoknak elferdítése a tudósító rovására megy s kérem a tudósítótól, hogy minden körülmények között, még akkor is, ha véleményeink nem mindenben találkoznak, írjon osztó igazsággal, elfogulatlanul, cinizmustól mentesen, mert a betű ől s a jeleni nyomasztó időben egymásnak kölcsönös megbecsülését, a valódi emberbaráti szeretetet nem, elvárjuk, hanem megköveteljük.

Rokkant katonáknak a lapot ingyen küldjük!

Szakvélemény a méheknek cukorral való etetéséről.

Irta: Donáth Aladár m. kir. méhészeti szaktanár.

Az „Erdélyrészi Méhészegyesület“ 1918. évi január hó 20-ik igazgató-választmányi gyűlése foglalkozván a cukoretetés kérdésével, e tárgyban kifejtett szakvéleményemet, beható eszmecsere után, magáévé tette és kimondotta lapjában leendő közreadását, mely célból értekezésem megírásával is megbízott.

Ma, a titáni küzdelmek korszakában, melynek test és lélekölő gyötrelmei között minden ember ideges és a létért való harcban nem igen válogat a fegyverekben, — mint ezt egyes szaklapok durvaságaiból látjuk, igazán képtelenség kellő higgadsággal és tárgyilagossággal a kérdéshez szólni.

Ma, midőn az anyagi érdekek hajszolása szinte hihetetlen magasságig felcsapott; ma, midőn a minden szakismeret és rátermettség nélkül való törpe epigonok is vezető szerepre vállalkoznak; ma, midőn hanyatló és az idegen észjárás mesterkedéseivel megrontott méhállományunknak a természetellenes táplálékok rendszerítésével akarja a teória a kegyelemdőfést megadni; mégis meg kell őriznünk higgadságunkat és össze kell fogjunk, hogy a közelgő veszedelmet elháríthassuk.

Akik elvekért és igazságokért küzdenek, azok közé önző érdekek és bántalmak válaszfalakat nem emelhetnek! És bármilyen nehéz szívvél vállalkoznak ilyen feladatok megoldására: csak magasabb szempontok által szabad magukat vezéreltessék, melyek keresztül segítik a mulandó akadályokon.

Ilyen magasabb szempont a magyar méhtenyésztés jövődjéje, melynek hogy kik voltak megrontói és igazi munkásai: ennek megítélése a jövő történetírójára tartozik, ki írásainkat forgatni fogja — és nem reánk!

1. Káros-e a cukoretetés vagy nem?

A „Szegedvidéki Méhész-Egyesület“ 1917. évi november havában „A méhek és a cukor“ c. alatt kiadott füzetkéjét nekem is megküldötte és valószínű, hogy a több ezer példányban kinyomatott „szakvélemények“-et, — mert ez a füzetke alcíme, — ma az ország minden számottevő méhészt olvassa.

Megdöbbenéssel látom, hogy Vajnovszki Vince és Kardos János urak állást foglalnak a cukoretetés mellett, minék jogosult-

ságát kevés gyakorlati, de annál több teórikus bizonyítékokkal nemcsak igazolni, hanem rendszeresíteni is akarják; miből a tudományos citátumok megértéséhez és értékeléséhez kevés érzékkel rendelkező méhészközönség zöme — a füzet végén álló „Népies utmutatás“ után, — könnyen azon maggyöződést merithetné, hogy a cukoretetés a méhekre teljesen ártatlan dolog.

Midőn egyfelől szívesen elismerem, hogy Kardos ur korrekt és tárgyilagos: szigoruan „szakvéleménye“ és bizonyítékai körében mozog; ugyanakkor megdöbbenéssel látom, hogy Vajnovszky úr „szakvéleményében“ minket, a méhészet szakközögeit, kiknek: kenyerünk a méhészet és hivatásszerűleg foglalkozunk vele, — megtámad!

Mondván: „téves a földművelésügyi minisztérium méhészeti osztályának vagy szakembereinek az az állásfoglalása, hogy az őszi cukoretetés káros a méheknek, vérhast okoz és a cukor ez okból etetési célokra nem engedélyezhető, ki nem osztható“.

„Én éppen a minisztérium szakembereinek véleményével ellentétben, saját tapasztalataimon okulva, teljes meggyöződéssel állítom, (Csakhogy az állítás még nem bizonyítás! Bizonyítékot sehol, csak támadást látok!) hogy a tavaszi cukoretetéssel lehet inkább aggályokat táplálni“.

És a „szakvélemény“ fináléja: „Egyesek részéről netalán követett ilyen szélsőséges eljárás egymagában nem lehet ok a cukoretetés elítélésére és a szórványos tévelygők miatt a nagy összességet nem szabad büntetni“. (L. a füzet 10—11 l.).

Hát bocsánatot kérek, de ezt éppen Vajnovszky úrtól, kit csak tisztelni tudtam és mint méhészt is az *első* közé szerettem volna sorolni, — nem vártam, de szó nélkül sem hagyhatom!

Anélkül, hogy *senkinek* a „szakvélemény“-ét sérteném: 25 éves méhészkedésemből szerzett tapasztalataim alapján én is elmondom véleményemet, hogy a méhészközönség — mint jó bíró teszi, — a vádló és vádlott meghallgatása után: kimondhassa a maga *igazságos* ítéletét.

Hogy nem feltűnési viszketegségből teszem, midőn nagymérvű elfoglaltságom mellett ilyen munkára is vállalkozom: a támadás megokolta; de joggal elvárhatja a méhészközönség is, mely tudja, hogy a *természetesség elveinek és igazságainak hírdetője* voltam, *vagyok és leszek!*

Senki kétségbe nem vonja, — legkevésbé a megvádolt mé-

hészeti szakosztály vagy annak szakközegei — hogy vannak évek, mikor a méhek etetésre szorulnak; de azt is jól tudjuk, hogy vannak méhészek, akik éppen a hirdetett „dícséretre méltó takarékoság“ alapján méheiket kizsarolták és „silányabb értékű cukorral“ telelték vagy akarták betelelni!

Állatkinzók! Nem érdemlik meg a cukrot! Hagyjanak fel a méhészettel! Ne hintsék a cukoretetés rendszeresítésének konkolyát!

Teóriák helyett beszéljenek a kísérletek!

2. A cukoretetéssel végzett betelelések.

Szükségből, mert mézet nem kaptam, etettem 1896-ban Kakasdon 10, 1903-ban Szilágykövesden 40, 1913-ban Kolozsváron 70 és ugyanitt 1916-ban 20 méhcsaládot cukorral.

1896-ban fehér-, 1903-ban kristály-, 1913-ban és 1916-ban fehér-cukorral etettem méheimet a következők szerint:

1896-ban 10 kg. fehér-cukrot 10 liter ivóvízben feloldottam és félóraig szirupsűrűségűvé főztem, lehaboztam és midőn alig érezhető langyos melegre lehült: az oldathoz 10 gr. hangyasavat adtam 2—3 dcl. adagokban, — a családok erőssége szerint, — megszakítás nélkül felhordattam, e módon elkészítve, 10 családdal: 40 kg. fehér-cukrot. Eredmény: a családok türethően teleltek, egy elpusztult, kettő vérhast kapott és lassabban fejlődtek, mint a tiszta mézen teleltek.

1903-ban 10 kg. kristálycukrot 15 l. tiszta folyóvízben feloldva, az oldat $\frac{1}{3}$ -ad részének elpáro'ogtatásáig főztem, lehaboztam és midőn teljesen kihült: 100 gr. borkősavat adtam hozzá és az előbbi módon és adagokban 40 méhcsaláddal így elkészítve: 200 kg. kristálycukrot felettem.

Eredmény: a családok rosszul teleltek, 6 kristályosodott méz között pusztult el, 8 vérhast kapott és legtöbbször a cukor jegecedett volt; miből már akkor azon következtetést vontam le, hogy a kristálycukor és a borkősav szükségéből való etetésre kevésbé megfelelő; miért a következő eseteknél ismét a fehér-cukorhoz tértem vissza.

1913-ban a kolozsvári inséges legelőn 70 méhcsaládom szorult etetésre! Mézet vettem volna, de csak a „Méh“-től kaptam egy hordóval, miért kombinált etetéshez fordultam.

5 kg. mézet, 10 kg. fehér-cukrot 8 l. kristálytiszta vízben feloldva, felfőztem és jól lehabozva, nyomban levettem a tűzről

és midőn kihűlt, az oldathoz 20 gr. hangyasavat adva, etető üvegekből lehordattam; 70 családdal így elkészítve: 150 kg. mézet és 300 kg. fehércukrot.

Eredmény: a méhek várakozásomon felül, igen jól teleltek, vérhast 2 család kapott és 4-nél a méz részben jegecedett volt.

A tavaszi fejlődés kielégített.

1916-ban 10 kg. fehér cukrot 6 l. tiszta folyóvízben szirup-sűrűségűvé főztem, lehabozás és kihűlés után 10 gr. hangyasavval keverve: 20 családdal felhordattam 120 kg. fehér cukrot.

Eredmény, a családok elég kielégítően teleltek 3 vérhast kapott, 3-nál a cukor részben jegecedett, 1—2 család kivételével a fejlődés igen lassu, a rajzás és mézhozam csekély volt.

Kísérleti megfigyelések:

1896-ban 10 családot	cukorral,	4-et	mézzel,
1903 „ 40 „ „	10-et „		
1913 „ 70 „ „	30-at „		
1916 „ 20 „ „	15-öt „		

telelvén be, kétségtelen megfigyelésem, hogy a cukorféléken be-telelt családok átlaga úgy fiasítás, mint rajzás és mézhozam tekintetében messze a tiszta mézen telelt családok mögött maradt. — 40—50⁰/₁₀ mézzel keverve a cukorfélék etetése minimális veszedelemmel jár, de rendszeresíteni ezt sem ajánlom. A különféle szörpökkel végzett kísérleteimről semmi jót nem mondhatok.

Szeretettel kérem tehát azokat, akik szeretnek német és svájci példákra hivatkozni: ne csináljanak rendszert a cukoretetés kérdéséből, mert a cukor káros hatása a méhekre kimutatható: a faj degenerálódása, elsatnyulása, a szívósság, ellenállóképeség megtörésére vezet, átöröklés, pusztulás jár vele!

Csak szükségből való, mint a rossz tengeri kenyér az emberét, úgy a cukor félek rendszeresítése: lassan, de biztosan teszi tönkre a méhek szervezetét!

Tehát nem állhatnak meg az ilyen kijelentések: „telelésre sokkal alkalmasabb takarmány a cukor, mint a méz és hogy minél több mézet vegyünk el a méhektől és silányabb tápértékű cukorral helyettesítsük“, mint Vajnovszki úr mondja. (L. a füzet 9 l.)

De hogy ne csak a magam tapasztalatairól beszéljek, állításaimat előbb példákkal fogom bizonyítani és aztán igazán elismert tekintélyek szakvéleményeivel is megerősítem!

Ime a példák: Hogy egyik „tudós“ tanárunk méhészete,

— kít most megnevezni nem akarok — a cukoretetés és mesterkedések miatt ment tönkre, tessék megkérdezni azokat, akik éppen akkor látogatták meg, midőn kertjében kirakva, ébresztgette az elhalt méheket és a napon száríttgatta a lépeket!

Tessék megkérdezni K. Nagy Béla urat, hogy somlyógyörtelki többszáz családos méhészete nem az ilyen mesterkedések áldozata lett-e? Vagy ha nekem is elhiszik, megmondom: ragadós költés-rothadás miatt megsemmisítettem!

Sajnos a méhes eladódott és a bajt széthurcolták a szélrózsa minden irányában: Szilágykrasznán Szücs István utmester, Varsocon Magyarai Lajos áll. tanító, Zovány község több méhésze stb. szenvedtek érzékeny károkat.

De beszéljen tovább a nyilvántartás: Ragadós költés-rothadás miatt elégettem Kolozsváron: Hirschfeld Lajosnál 5, Wider Józsefnél 10, Csíki Jánosnál 1 méhcsaládot 1913. szept. 26—27-én; a szamosujvári javító-intézetnél: 10 méhcsaládot 1913. szept. 30-án; Sztánán: Török Ártur mérnöknél 7, Benkő József főnöknél 1 méhcsaládot 1915. aug. 6—7-én; Pelében: Sánta György főszolgabíronál 34 méhcsaládot 1915. aug. 13-án; Désen: Sterba Dezső vasuti igazgatónál 1 méhcsaládot 1915. szept. 4-én stb. stb.

Sajnos, mindenütt meglehetett állapítani, hogy vagy a cukoretetés forszírozása és egyéb mesterkedések vagy így fertőzött méhesből származó méhek okozták a bajt.

És mégis, sajnos, az új apostolok tévelygésnek minősítik a régi tapasztalatokat és duhaj legényekként megrugdossák az ellenkező meggyőződéseket!

Bocsánatot kérek, de úraknak más hangon kellene vitatkoznia.

Szakvéleményezők rádupláznak a cukoretetés rendszeresítésére azzal is, hogy a cukorban nincs fehérje és só, adjunk tehát a méheknek tojásfehérjét sőt, borkósavat! Hát még mit?

Akik olyan önérzetesen hivatkoznak a külföldi példákra, miért nem mondják meg azt is, hogy ott virágzik legjobban: a ragadós költés-rothadás, leszédülés, májusí vész stb. méhbetegség is; melyeket hozzánk a tulmodern felfogások terjedése plántált át.

Olvassuk csak a régi szakírókat és nagy gyakorlati méhészeket!

Tarthatatlan állítás volna, hogy a múltban hazánkban, főleg a nyugati és a déli részében nem fordult volna elé ragadós költés-rothadás elvéteve, mert a régiebb szakírók: Vesmás M., Szuhányi J., Hontor J., Kaló P. stb. ismerték, de mivel konkrét

eseteket alig sorolnak fel, téves volna azon következtetés, hogy tapasztalatból ismerték, mert kétségtelen, hogy a legtöbb író csak hallomás és leírás útján vette fel művébe.

3. Elismert nagyságok szakvéleményei.

a) Európai hírű tudósunk dr. Bálint Sándor egyetemi tanár határozottan kimondja: „a ragadós költésrothadás terjedésében része van a nagymérvű *rablógazdálkodásnak* is, amit úgy kell értenünk, hogy vannak méhészek, akik egy nyáron át szeretnének meggazdagodni a méhészetből,“ — tehát a mézet elszedik, hivatványeledelféléken telettetik méheiket! (L. „A költésrothadás“ c. a. *Méhészeti Közlöny* 1897. 12. sz.)

b) Ribári F. dr. pedig megállapítja a modern betegség terjedését, melyről valóságos megdöbbenéssel ír. (L. „A ragadós költésrothadásról“ *Méhészeti K.* 1895. 6. sz.)

c) Maga a gyakorlat nagymestere: Abend András is határozottan állította, hogy: „A 70-es években Magyarországon csak hírből ismerték a méhek e nagy nyavalyáját, melyet a sok okoskodással terjesztenek.“

De lássuk, mit mond Sötér a téli szűkség etetéséről, mert hiszen erről van szó:

d) „Erre a célra, most is legalkalmasabb a méz, de csakis pecsételve. — Pecsételt méz hiányában, mint sem etetéssel akarunk segíteni a méheken, adjunk nekik darabos kandisz cukrot, ami már ki van próbálva és teljesen megbízható is.“ „A kandiszt darabokra törve, a fészek fölé, közvetlenül a keretekre rakjuk, mert itt van legtöbb lecsapódás“. „Minden más surrogátuma, még a dr. Dzierzon által melegen ajánlott maláta cukor is megbízhatatlan, sőt — legalább télen — meg is ronthatjuk vele a méheket (L. „A méh és világa“ gy. r. II. 1090—1091 l.) Lényeg: télire minél kevesebb vıztartalmat!

Tehát ellentétben a „szakvéleményezők“ felfogásával: veszélytelenebbnek tartja a tavaszi, mint a téli cukoretetést.

Amit pedig tőle bizonyítékokul felhoznak, az nem az őszi, hanem a tavaszi méz és cukoretetésre vonatkozik, mikor már több vizet is keverhetünk az oldatba, mondván: „A javító etetéshez alkalmas eledel félék: 1-ső helyen áll a méz, (tehát mindig csak a méz!) mint a méh természetes tápláléka, a javító etetés céljainak is ez felel meg a legjobban, különösen ha a frissen

gyűjtött nektárhoz hasonló, mert így hathatósabban mozdtja elő a szaporodást.“

Majd így folytatja: „Kezdetben $\frac{1}{4}$, később $\frac{1}{3}$ súlyrész vizet használjunk a méz felhígítására, az etetés vége felé már egyenlő súlyban vegyíthetjük azt vízzel“.

A nád, vagy répa cukorhoz: „minthogy a cukor abban az arányban áll a mézhez, mint 100: 80-hoz, első sorban $\frac{1}{5}$ súlyrész vizet töltünk a cukorra, ezzel ki van egyenlítve a különbség és az oldatot — éppen úgy, mint a mézet — $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$ vagy felerészben hígítjuk fel vízzel.“ Ha pedig egyik szakvéleményező ugyanannyi, sőt két annyi vizet is ad a cukorhoz — még ha felét elpárologtatja is — akkor vagy Sötérnek nincs igaza, vagy kérdés fér az oldat alkalmas voltához is.

Különben érdekes, hogy mint előbb láttuk, Sötér a malátacukrot „megbizhatatlannak“ jelenti, de már a tavaszi etetésre fölöttebb alkalmasnak mondja (L. gy. r. II. 752. l.), sőt „állítólag“ ki is telenek rajta a méhek.

Tehát annyi vagy-vagy és állítólagosságra a bizonytalan cukorfélékkel nem kockáztathatjuk méheink létét; annál kevésbé nem, mert a kor halad s az ő művében is sok minden elavult, amit az író maga is sejtett, midőn végül megjegyzi: „Leghelyesebben cselekszünk, ha egyáltalán nem etetjük bizonytalan glycese-félékkel méheinket“ (L. gy. r. II. 755. l.).

Ilyen elavult dolog az is, hogy: „A méhek etetésére frissen fejt tehén, juh vagy kecsketejet is használhatunk“ (L. gy. r. II. 758. l.) 50 éves német találmány, de ha nekünk elég új: vegyük elé — a németek eldobták — de mondjuk meg: a hírneves Berlepsch méhészetét ez tette tönkre!

A cukoretetés még „fiatalabb“ — csak 170 éves német tudomány — Klemke és nagyon sok német méhész siratta meg — de nekünk uj, mert modern dolog a pusztítás.

Hát a szakvéleményezők nem tudják, hogy a németek már az ellen is állást foglaltak? Ime: „A magyar, német és osztrák méhészeknek Strassburgban tartott 48-ik vándorgyűlése alkalmával a ma élő német méhészek egyik nagysága: Reidenbach lapszerkesztő, a költés-rothadásról értekezvén, a következőket mondta: „A Dunába öntenék vizet, ha azt akarnám megmagyarázni, hogy a fehérje szegény, nehezen emészthető cukoroldat a méhek táplálkozásánál a mézet nem helyettesítheti.“

„Aki nem látta, hogy a méhek a mézet mennyire megrohanják s a mellette lévő cukoroldatot teljesen érintetlenül hagyják, aki nem tapasztalta, hogy a mézzel táplált méhek tavasszal mennyire megelőzik a cukorral tápláltakat, hogy a teleléshez is a jó méz sokkal előnyösebb, mint cukoroldat, annak a physiológiából kell megtanulnia, hogy az állatok fejlődése és a szénenyirtartalmu szerves anyagok képződése a táplálék fehérje tartalmán alapul, nem kevésbé ettől függ az életerély is, melyre a méheknek a költés-rothadás legyőzésénél ugyancsak nagy szüksége van“. (L. Magyar Méh. 1903. X. sz. 260—261. 1.)

E nagyságok is tévelygők?!

Kétségtelen, hogy bármiféle cukoretetéssel mesterkedünk: lassan, de biztosan tesszük tönkre méheinket. Az is bizonyos a nyerscukortól a baj hamarabb jelentkezik, miről az „Illustrierte Monatsblätter für Bienenzucht“ így ír: „Most midőn kitűnik, hogy a magyar méhészek is etetésre szorulnak, ha méheiket meg akarják menteni, — most az inséges sajnálatraméltó méhészeknek oly anyagot adnak, mely direkt méreg, — mely olyan pusztítást hoz, hogy a költés-rothadásnál sokkalta veszedelmesebb, mert százszorannyi méhcsalád megy tönkre“. (L. M. Méhészek Lapja 1913-ban).

Hogy a jóslat szomorú valóra vált, tudjuk a nyilvánosságra hozott adatokból, mely szerint pl. csak Lencz Géza neves írónknak 75 méhcsaládja ment tönkre! Oláh György gyermelyi méhész pedig 45 törzsét siratta, stb. de még előbb károsodott maga Valló János m.-szaktanár is, kinek a (denaturálatlan) tiszta nyerscukorból is vérhast kaptak méhei. (L. M. Méhészek Lapja 1913 évi 6, 9 és 10 számait.),

Sőt károsodott egyik szakvéleményező is, — aki ugyan nem a cukorban, de annak elkészítési módjában keresi a hibát — 60 családja ment tönkre a M. Méh 1913. évi egyik számában tett bevallása szerint.

4. Mikor jogosult a cukoretetés?

Csak akkor jogosult az őszi cukoretetés, ha a méhek semmit sem tudtak gyűjteni és a télen elpusztulnának.

Ha azonban legalább 4—5 kg. mézzel rendelkeznek, hagyjuk az etetést tavaszra, mikor már friss himport és nektárt is találhatnak, mellyel a cukoroldatot kevervén: annak következményei sem olyan súlyosak.

5. Miért nem szabad a cukrot rendszeresíteni?

A cukrot egyfelől a méhekre való káros hatásáért, másfelől mézünk jóhírneve érdekében sem szabad rendszeresíteni, mivel igen sokan a cukor feldicsérés folytán: mézüket eladták és igényüket a cukorra egyidejűleg bejelentették! (Levelekkel szolgálhatnék, ha az illetőket kimélni nem akarnám). Sőt úgy értesültem: Vajnovszky úr maga is 7000 korona értékű mézet adott el a múlt évben.

De még nagyobb veszedelem, hogy visszaélések is vannak: maholnap nemcsak a mézet, de a méhet is hamisítani fogják! 1 kg. cukor, 2 liter víz, 20 gr. borkősav, 20 gr. só- és még ecéjével is szolgáltak dr. Weiser tanárnak, kinek 1914—1915. évi legújabb vizsgálatai szerint 37 ismert eredetű méz kémiai összetételének átlaga ez volt:

Viztartalom	17·28 ⁰ / ₁₀₀
Invert cukor (dextros, levulos)	74·14 ⁰ / ₁₀₀
Nádcukor (sachares)	03·92 ⁰ / ₁₀₀

A vizes oldatok balra forgatók voltak.

Cukormentes maradék	04·66 ⁰ / ₁₀₀
Ebben: Hamutartalom	0·125 ⁰ / ₁₀₀
Savtartalom	0·974 ⁰ / ₁₀₀
Nyers protein	0·084 ⁰ / ₁₀₀

Csekély viasz és mézga stb. Látható, hogy a csekély sav- és hamutartalmat tekintve: káros 20 gr. só, vagy 20 gr. borkősavnak az 1 literhez való keverése is.

De akárhogy mesterkedünk a cukorfélékkel: tökéletes inversió a méhek hozzájárulása nélkül nincs.

A méhek igazi tápláléka a méz s csak végső szükségben forduljunk a cukorhoz, de ekkor se használjunk 50⁰/₁₀₀ víznél többet.

Az utolsó szó: ne zsaroljuk ki a méheket annyira, hogy cukoretetésre szoruljanak, kerüljük a természetellenes tenyésztési módokat, mert ezek fogják megásni a magyar méhészet sírját!

Kolozsvár, 1918. január 22.

Esván bá nyüszkölései a galambugos kapu alatt.

Tisztót szerkesztő Úr! Az usvágok annyi mindent esze irtak az tordai méjész gyülekezésről, hogy immár magam es kedvet kapék egy s másnak rövidön való kibeszéléséhez. Mijóta e za bolond háborgás tart, még nem tettem ki a lábamot a zélet-szerből. Azomba a tanyító ur anyit monta hogy a méjékrő valami nagy határozat készül tordába, hogy én es reja vettem a fejemet, hogy elmenyek a tanyító urral. A zasszonyi szömélynek meghagytam, hogy tegyen fel valami harapni valót. Fel es tevé s ahajt a tanyító urral nyakunkba vettük a velágot. Szerencsésön keresztül estünk a határozatokon. Istentelen nagy gyülekezet vala. Anyi vót a méjész ur, hogy üték le a zembört a lábáról. Mán ki ijen, ki ojan. Ugy vót a gyülekezet eszkábálva, hogy valami fijatal fene méjésztanár sokat perédikált a méjékrő s a tordajiak mind megakarják magikot vizsítáltatni a méjészettől s mü es ott kell legyünk. Hát ot es vótunk fékomadta. Vót egy nagy ház s aña a közepibe egy nagy asztal. Ot ültek a vizsítálók elöl, amelyek megkénozták ökjemiket. Mü csak hátul vótunk, met az minisztériumság es ot vót s nem igen mertük mutogatni a zorunkat. Megindutt az vizsítáció. No szegény tordajiak, kellett-e nektek méjészet, gondolom magamba, met bizony tü meg es kapátok. Az minisztériumság mellett vót egy nagyobacska embör. Azt monták, ugy hiják, hogy Vidd el ma zur. Bizonyoson nem valami jót ett az napon, met olyan morgyáson fogta vót az fehérszemélyököt, hogy a zasztal vége felé akart mind huzódozni s szinte kitaszigáltak engöm a zajtón. Meges montam, hogy no csak lassabban, met énes az hivatalos urak közi tartozom vajmi. Ez az Viddelma zur eccer reamordult az tanfolyamodókra, máccor ojan akkorátuson kacagott, mint az rómaji pápa, mikor az minisztériumság reja reja peslantott. Az tordajijaknak bizony szorult az kapcájik, met a zájer es ojan lett vót, hogy mán es kívánkoztam kifelé. Mikor jól megkénozták az tordajijakot, hát aszt monta az minisztériomság, hogy elég vót s osztán az vizsítálók perézsmítáltak annyit s dicsirték az tordajijakot, hogy hejbe. Énes gondolám, hogy meges érdemlik, met igen kikaptak.

Az vizsítáció után elindulánk az tanyító urral az szállásra, met hónap az nagy gyülekezeten akartunk segíteni az méjékről

való határozatban. Az utcán mind azt monták az méjész urak, hogy nem vóna rossz barátokozni menni, hogy másnap jobban menyenyen az nóta, mü azomba nem igen barátokozhatnánk vót, met eccer ültem vót világ életembe eszsze a zurakkal s azt es örökkéig bánom.

Nem tudhatom mit csenáltak az méjész urak, mit nem, de fene módon eszsze kellett barátokozzanak, met másnap erőssen bolhászták egymást, mikor az méjékről határozotunk vala. Két mélyész zur furtonfurt azt kiábálta, hogy az föld fenekiből es nádméz kell az méjének, met hanem ők megmutassák mit tudnak, az többik mindéig azt monták vissza, hogy a nádmézet hagygyuk meg az szegény népnek, met szükön van s az méjék megélnek az magik embörségéből. Addig zakatolának, mig megkelle kérdözsem az tanyító urtól, hogy mejjek azok azurak, mejjek mindéig a nádmézet csirikolják s mondá meg, hogy bizon ezek jövények s onnét jöttek hova elmenekitött vót münköt az magos állam. No gondoltam, netene hogy ágoskodnak, bezeg mikor hezzik menekültünk nem es láttuk ökjemiket. Hát az mü fajtaju méjész uraknak egy kicsit elment vót az eszik, mikor odabigyesztették azokat magik közü a zöd asztalhoz. Enynye fékomadta, ezek bizony elvéték a dógot. Valami takács féle még az füvet s sarjut s pityókát s tököt es oda akarta Bestellálni az méjének, hogy bizony most háboru van s egyék meg, met az urak es megeszik az terebuza csutikát. Az másik még irni es akart, de nem vót kerétas ugy mondta, hogy Cé 12 megHá 22 mer 011 anyimint nádméz- s egyék meg az méjék. Hé fékomadta ezek az mélyészuřak, gondoltam erőssen kitanólták magikat. vaj meg tibojodtak, de én nem kérek az ökjemik tudományából. Máncsak tarcsák meg magiknak met nekem hálá isten nem ment még el azeszem.

Mikor osztán jól megokoskodták magikot saszt, hogy az méjének hol igen- hol nem kell nádméz s eszt az magos kórmanynak es deróton béjelöntötték, hát eljövénk haza. Most csem tudok belényugonni, hogy az mü fajta urjainknak es csak anyi esze vót mint a jövényeknek, hogy azt határozták hol igen, hol nem, mikor igen, mikor nem.

Node hogy még valamit mongyak, hát az határozás után az usvágok es mind a gyülekezést repetálták. Az takács mélyész ur olyan facsaroson tette ki az usvágba az gyülés módjait, hogy

eszembe jut rólla az diák hunccutcsága, amely mikores beszál-
lott vót egy herré s jól ellátták s eszsze barátokzék vala a gaz-
dával, hát reggel a zágynémüt eszszecsonbojgatta s hálából a
tartalmával együtt a zasztal közepire tette s aszt irta egy cédo-
lára, hogy köszönöm az szüvességöt, az fizetés az fe!érnemübe
van. Nohát nem igy van-e akkurát. Met hát én es tudom hány
hét két hét.

No szegény méjek? most tudom, hogy métt nem szereti-
tek az szállást az mélyész uraknál. Hát ki a fene szeretné ott,
mikor szénát akarnak veletek etetni? Ejiszen tü es tугyátok
hány hét, két hét?

Ezzel levelem bészárva maradtam az tekintetes szerkesztő
úrnak teljes tisztölettel

Esván bá.

Körlevél.

Szeretve tisztelt méhésztársak, barátaim és jóakaróim!

Dacára annak, hogy „Természetesség a méhészetben“ c.
könyvem az 1914-ik vérzivataros esztendőben látott napvilágot és
a világosság ellenségei minden lehető elkövettek terjedésének meg-
akasztására, a józangondolkodásu méhészközönség és a sajtó olyan
jóindulattal és tetszéssel fogadta, hogy az I-ső kiadás 5000 pél-
dánya alig 3 év leforgása alatt elfogyott, miért e helyen mondok
köszönetet.

Mivel pedig még ebben ígéretet tettem a II-ik bővített ki-
adásra igen számos méhésztársam nemcsak előjegyeztette magát
arra, hanem az árát is előre beküldötte; s még többen annak
kiadását sürgetik.

E tények mindennél beszédesebb bizonyítékai annak, hogy a
méhészközönség intenciómat megértette: sok fáradsággal, szel-
lemi és anyagi áldozattal járó munkámat kellően honorálta, a
méhek természetével megegyező méhészkedésnek alapigazságait
értékelní tudta akkor, midön nem zárkózott el a hirdetett refor-
moknak a messzi jövendőre kiható igazságai elől.

Ezen biztató jelek után a II. kiadást már sajtó alá rendez-
tem, mely az előbbinek kétszeresét is meghaladó: 400—500 oldal
terjedelmü lenne több mint 100 ábrával és amely a méhész havi
teendőit, a cukoretetés kérdését, kísérleteimet, a nemesebb méhé-

szek életrajzát stb. stb. hozza, de felöleli: méhészetünk multját és jelenét és folytatja ott, ahol Sötér elhagyta, a megtörtént események tárgyilagosa krónikása is.

Tekintettel a papírhiányra, csak annyi példányt nyomatok, ahány megrendelő lesz. — A mű ára 8 korona. — Megrendeléseket nevemre: Kolozsvár, Ferenc József ut 81 sz. kérek.

Méhésztársi szeretettel:

Donáth Aladár,

m. kir. méhészeti szaktanár.

Amerikai gondolat.

Egy rókáról két bört nyúzni! ez amerikai gondolat, melyet ők a méhészetben is és pedig akképen valósítanak meg, hogy tavaszkor és nyáron Kaliforniában, ősszel és télen Nevadában méhészkednek. Ez a tétel felállítva úgy hangzik, mintha náluk minden hat hónapban a mi esztendőnk méhészeti élete folynék le, — de a valóság az, hogy ott is csak egy főhordás és csak egy rajzási saison van, ami ezen felül ott a vándorlással elérhető, legfeljebb csak a mézhordás hosszabb tartama lehet, de ott is be áll a szünet, még a tropikus vidékeken is, épen úgy, mint ahogyan a pálma, a datolya, a citrom és narancs ott is csak egyszer virul és csak egyszer terem, ahol soha tél nincsen.

Ezt bizonyítja azon tény is, hogy bizonyos melípona méh fajok, melyek faágakra aggatott kaptárakban élnek, dacára az örök melegnek, évenként csak egyszer rajoznak és csak egy mézelési főidényök van, mert nem is lehet több azon egyszerű oknál fogva, mivel a virágflóra ott is évenként egyszer áll be, a többi hónapokat a gyümölcsképzés és érés ideje tölti be.

Dr. Fényes Kálmán.

A „Méhészet“ szerkesztősége Ujpest

elvállalja az alábbi kaptárak szállítását:

1. Boczonádi-féle szabadalmazott 42-es vándor kaptár 24 NB kerettel árjegyzék szerinti árban.

2. Az 1. számúhoz teljesen hasonló beosztású és felszerelésű szab. vándor kaptár olyan 24 nagy keret-

tel, melyekben 2—2 B keret elhelyezhető.

Az 1. szám alatti kaptárak rak-táron vannak s azonnal szállíthatók.

A 2. számú kaptár előzetes ár-ajánlat után megrendelésre készül.

Vegyések.

Tagkizárás. Kötelességét teljesítette egyesületünk Igazgató-Választmánya f. évi jan. 20-án tartott gyűlésén, mikor az alapszabályok 27. §. c. 1 p. alatt felsorolt rendelkezése értelmében *Takács Gyula* gépész-mérnököt, jelenleg a Tiszántúli Méhészegylet titkárát, „az egyesület, az egyesület vezetőségének becsületét, jó hírnevét sértő magatartásáért“ közgyűlésének egyértelműen az igazgató választmány, valamint az egyesület kebeléből történő kizárásra ajánlotta és a közgyűlés megtartásáig választmányi, valamint tagsági jogait hatályon kívül helyezte.

Cukorügy. Lapunk mai számában foglalkozunk még egyszer és utoljára az ódiózus cukorügygel. A méhészeti lapokba („Méhészet“, „Méh“, „Alföldi Méhészet“, „Felvidéki Méhész“) szétküldött közleményeinkben, lapunkban *Gál Imre* cikkében megadtuk a választ a tordai vándorgyűlés eseményeit tárgyaló szégyenletes tudósításra, mellyel *Takács Gyula* mérnök, méhész egyesületi titkár az ország szaklapjait elárasztotta. *Takács Gyula* magatartása valóban csak megerősíti azt az emberrel egy idős axiómát, hogy ruhát, gazdát, házat könnyen cserélhetünk, de belső magunkat, a „természetünket“ mindenhová, minden körülmények között magunkkal visszük és meg is tartjuk. *Mig Takács Gyula* Kolozsváron folytatta áldásos méhész-prófétai működését, addig a veszedék és torzsalkodás megbénították az egyesület munka erejét. A széthuzás, visszavonás az ő élet eleme, mellyel dicsőséges szereplése alatt valósággal terrorizálta az alkotó munka összműködését kereső vezetőinket.

Most pozíciójára támaszkodva, melyre egy jóhiszemű egyesület hívta el, nagyobb fába fágta a fejszéjét: „a méhészgazdaság felvirágoztatására szükséges összműködés megzavarását“ tűzte ki nemes célul. Nem akarunk jóslatokba bocsátkozni, de ismerve a magyar méhész társadalom becsület és tisztesség érzetét, merjük hinni, hogy fáradozása sikertelen lesz.

Mi magunk részéről lezártnak tekintjük a cukor ügy aktáit. A kérdés elvi oldalát kívánjuk még egyszer *Donáth Aladár* méhész tanár és kiváló méhészeti szakíró, de jó gyakorló méhésznek értékes dolgozatával megvilágítani. Az a hang, az a modor, az a kvalifikálhatatlan magatartás, mely *Takács Gyula* tudósítá-

ban és az arra alapított szerkesztői jegyzésekben ez ideig megnyilatkozott: lehetetlenné teszi a további tisztességes polemiát.

Előfizettek:

Bauma Ákos (1918), Csere Sándor (1917—18), Molnár Lajos (1918-ra 4 K), Hrabovszki Mátyás (1917), Mrena István (1918-ra 4 K), Mohás György (1918-ra 6 K és 1919-re 2 K), ifj. Páder Ferenc (1918-ra 4 K), Müller-Alfréd (1918), Brósz Emil (1918—19), Kol Ferenc (1917—18), Málnási László (1917—18), Pecsénye József (1917—18), Hockl Mátyás (1918), Bakó Albert (1918), Ferencrendi Zárdafeőnökség Mr. (1918), Engli Vilmos (1918-ra 4 K), Csergő Vencel (1918), Schuller Frigyes (1918), Alföldi Mészáros Egyesület (1917), Pál János (1917), Rácz Lajos (1918), Pluhár Gábor (1918), Fűrer Fűredi Richárdné (1918), Kiss Jánosné (1918), Kovács Márton (1918), Pűsök Gyula (1918), Dobribán Verona (1918), Kovács Mihály (1918), Mádly András (1918), Apáthy Miklós (1918), Gál M. István (1918), Erőss Károly (1918), Zsakó István (1918-ra 4 K), Hajdu János (1918), Ferenczy Dénes (1918), Haász Antalné (1918-ra 4 K), Erdélyi Sándor (1917—18), Krausz Mózes (1918), Sipos József (1918), Paul Miklós (1915—17), Herlitska Vencel (1918), Kocsis István (1915—16—17-re 12 K; 1918-ra 2 K), Szalma Jánosné (1917—18), Meres Ferenc (1918), Varró Miklós (1918-ra 4 K), Bruckner Rezső (1918), Szép Imre (1918) 4 K, Vomkay Vidor (1918), Berde Ferenc (1918), Szalók József (1918), özv. Simon Gyuláné (1918), Árkosi Barabás Margitka (1918), Kereki Lajos (4 K), Jakabfy József (1918-ra 4 K), Auer Zonda (1918), Stief Ottó (1918), id. Kicsid Géza (1918), Orsz. Fegyintézet Nagyenyed (1918), Széchi Mihály (1918), Szabó Lajos (1916 és 17 elsőfelére 6 K), Nagy Rózika (1918), Kőri Lajos (1917 és 1918-ra 4 K), Néma Lajos (1917-ik II-ik félév), Illés Elek (1917), Pópa Kirilla (1918), Takács Anna (1918-ra 4 K), Matta Károly (1917), Nagy Péter (1917), Tar József (1917), Kremnitzkyné Frólich Ilona (1917—18), Kabán József (1916—18), Kádár Elemér (1917—18), Szilágyi Márton (1917 és 1918-ra 4 K), Szőke Lajos (1917 és 1918-ra 2 K), Szőke András (1918), Wiesinger Alfréd (1918), Péter István (1917—18), Marinka Albert (1918—20), M. Szabó Sándor (1918 4 K), Balázs István (2 K), Bölöni Antal (1918), Tódor László (1918), Szabó Miklós (1918), özv. Csókán Tivadarné (1918), Kőry Lajos (1918), Sarkadi Nagy Antal (1918), Irgalmas Nővérek (1918), Gajer Mihály (1918-ra 4 K).

(Folytatjuk.)

Szerkesztő postája.

Többeknek. Iróinktól türelmet kérünk; beküldött dolgozataikat rendre közölni fogjuk.

Lapunk jövő száma március elején jelenik meg.